

Even uw aandacht...

Deze 'smaakmaker' laat u toe kennis te maken met dit werk.

Dit tekstfragment mag niet gebruikt worden voor opvoering. Het mag niet worden gedownload, afgedrukt of verder verspreid.

Indien deze smaakmaker u bevalt, raden we u aan het volledige toneelstuk te ontlenen en te lezen voor u tot de aankoop van boekjes voor opvoering beslist.

Veel leesplezier!

RELATIEF

toneelspel in vier bedrijven

door

Peter de Kemel

1880

Toneelfonds J. Janssens – Antwerpen
2016
Nr. 2217

BAAS GANSENDONCK

drama in vier bedrijven

door

Fons de Koninck

Naar Hendrik Conscience

Toneelfonds J. Janssens – Antwerpen
2008
Nr.1500

OPVOERINGSRECHT

Het opvoeringsrecht wordt verkregen na aankoop van tenminste DERTIEN tekstboekjes bij de uitgever en na betaling van de verschuldigde opvoeringsrechten aan:

S.A.B.A.M.
Aarlenstraat 75-77
1040 Brussel

Na aankoop van het verplicht aantal boekjes krijgt men van de uitgever een aanvraagkaart die, degelijk ingevuld, minstens vier weken de opvoering(en) naar S.A.B.A.M. moet worden gestuurd.

Men is volgens de Auteurswet strafbaar als men gebruik maakt van gekregen, gehuurde, geleende of gekopieerde boekjes.

Wanneer men niet voldoet aan de hier opgesomde voorwaarden, worden de geldende opvoeringsrechten met 100% verhoogd.

Voor Nederland wende men zich tot:

Stichting Bredero Auteursrechtenbureau
Valeriaanstraat 13
1562 RP Krommenie

BELANGRIJKE OPMERKING !

Alle rechten voorbehouden. Iedereen die toestemming verkreeg het stuk *BAAS GANSENDONCK* op te voeren moet de naam van auteur *FONS DE KONINCK* vermelden in alle publicaties die n.a.v. de voorstellingen verschijnen.

De auteursnaam moet onmiddellijk onder de titel vermeld worden, in een lettertype minstens half zo groot als dat van de titel, maar minstens twee keer zo groot als dat waarin de naam van de vertaler, regisseur en spelers wordt vermeld.

© 1985 Toneelfonds J. Janssens/Fons de Koninck

www.toneelfonds.be

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

BAAS GANSENDONCK .

Drama in vier bedrijven naar het boek van Hendrik Conscience
in een bewerking van Fons De Koninck.

=====

Personen (in volgorde van opkomst)

Hendrik Conscience.

Nelis, oude stoere knecht van baas Gansendonck.

Tistjen, jonge, onbezonnen knecht van baas Gansendonck.

Mieken, meid op de afspanning.

Kobe, knecht van baas Gansendonck.

Baas Gansendonck.

Mon, jonge maar brute knecht van baas Gansendonck.

Oudere vrouw met haar twee kinderen.

Lisken, het dochterken van baas Gansendonck.

Mr. De Bruynele, baronszoon.

Adolf, vriend van de baronszoon.

Karel, brouwerszoon en het liefken van Lisken.

Pastoor.

Figuratie (mensen van het dorp).

=====

Dekor

Eén dekor voor het gehele stuk, verdeeld in twee delen :
op de voorgrond, voor het doek van de toneelscène, soort
stalling en hellend dak met allerlei functionele boeren-
alaam ; op de eigenlijke scène bevindt zich de afspanning
uit de jaren 1830-1850.

=====

Inleiding

Hendrik Conscience : (deftig geklede man van 35-40 jaar oud)

"In een dorp tussen Hoogstraten en Kalmthout, in de Antwerpse Kempen, woonde Peor Gansendonck, baas uit de afspanning "De Sint-Sebastiaan". Ik heb hem gekend rond 1830, toen ik nog soldaat was.

Achttienhonderd dertig ! De omwenteling ! Ik zie alles nog zo levendig voor mijn ogen, alsof het pas gisteren gebeurde. De Brabantse driekleur was op het Brusselse stadhuis aan 't wapperen gegaan, terwijl de Hollandse troepen wegtrokken. "Vrijheid !" was eenieders leuze en slagwoord. En hoe sprak dat woord "vrijheid" niet tot mijn jong gemoed, met welke toen nog onbewuste hoop moest ik het niet begroeten, ik, die sedert vier jaar mijn leven als hulponderwijzer aanschouwde als een ondragelijke slavernij. Vrijheid was voor mij het middel om de gehocrzaamheid aan mijn stiefmoeder te ontlopen ; vrijheid was mijn manwording, de verlossing uit dat smachtend schoolleven, mijn opbeuring uit de zielsmart en de vernedering die mij hot leven zo bitter en zo somber hadden gemaakt. Maar ook hier kwam vlag de ontzuuchtering. De brutale moppen van mijn wapengenoten kon ik moeilijk verdragen, en alhoewel ik in 1833 tot sergent-majoor was bevorderd, droeg ik dit soldatenleven als een nieuwe, bittere ontgoocheling. Een mens zou op de duur aan zichzelf beginnen twijfelen, en dat deed ik ook. Maar het gaat hier niet om mij, beste mensen, maar wel om Peor Gansendonck, waarvoor U wellicht gekomen bent.

Van Peor zelf herinner ik mij niet zoveel uit die tijd, tenzij dat Peor, of moet ik zeggen "Mijnheer Gansendonck", geen gewone soldaten of boeren kon uitstaan, en dat hij het liefst met officieren te doen had. Kijk, om U een voorbeeld te geven dat typerend was voor die man : zo was hij eens kwaad op de burge-meester omdat deze de kapitein van de compagnie in zijn eigen woning genomen had, de drie officieren bij de baron, de notaris en de dokter, en omdat Peor, dus mijnheer Gansendonck, enkel maar de sergent-majoor, dat was ikzelf, te herbergen kreeg. (Pauze)

En ja, ik herinner mij ook Lisken, het dochterken van Peer. Het kind was wat ziek, en soms scheen ze te verdwijnen, maar ze was zo lief, en zo zacht, dat het mijzelf genoegdoening gaf dat ik haar eens kon blij maken met een liedje of een verhaaltje.
(Pauze : spreker bekijkt de hem niet onvertrouwde omgeving)

Wat vliegt de tijd toch beste mensen. Twintig jaar is er al verlopen sinds dat ik hier was. God weet wat er ondertussen niet allemaal is voorgevallen. En wie weet wat er ons nog allemaal te wachten staat ? Want ja, de mens, wat is de mens hier op deze aarde ? Je zou hem kunnen vergelijken met een strohalm die op het water drijft : die strohalm valt, gaat ten gronde, verheft zich weer, duikt opnieuw, wordt gefolterd, gekneusd, gepletterd, afgesleten, maar komt tenslotte steeds terecht op de oever. Alleen blijft de vraag : op welke oever zal die strohalm uiteindelijk worden geworpen ?
Kijkt U zelf maar !

EERSTE BEDRIJF

Lichten op voorgrond : de twee knechten, Tistjen en Nelis, zijn bezig met de vlegel (op de tweeslag-maat) het graan aan het dorsen. Mieken, de stalmeid, komt met een melkemmer uit de staldeur links. Kobe, de onderdanige knecht van Peer Gansendonck, komt vanuit de afspanning bij het Orietal staan. Duidelijk zichtbaar dat Kobe net opgestaan is : wil tegen Tistjen en Nelis iets zeggen, maar deze zijn zo geconcentreerd op de maat-slag van hun vlegel, dat ze hem niet horen of zien. Ook tegen Mieken wil hij spreken, maar eveneens tevergeefs en dit door het luid vlegelgeklop. Ten allerleste neemt hij de ijzeren melkemmer(s) en gooit die net achter de rug van Nelis en Tistjen : deze springen danig recht van 't verschieten.

T. Verdjuu ! Is me dat verschieten zeg. Zeg Kobe jongen, dat is slecht voor mijn hart zè !

M.(vinnig) Hoe kan dat nu slecht voor uw hart zijn ? G'en hebt gij begot geen !

N.(met een oude-overdreven lach) Goed, aah, goed, aah !

T. Hoort, d'en ouden is d'er ook weer. Nu heeft t'hij plezier zè. Uw hart steekt al in de pekkel, en uw Marie heeft het in een varkensblaas boven de voordeur gehangen : ze peist dat dat zeven jaar geluk brengt. (Allen lachen. Nelis kwaad)

M. Ja watte jongens. Van 's morgens vroeg al aan 't bakkeloien. Dat belooft voor vandaag.

K. Dat is nog 't ergste niet Mieken. Maar met dat geklop ne mens uit zijne sloep halen !! Oh Mieken, en ik was juist aan 't dromen hé. En weet je van wie ? Wan U !!

M. Van mij, Kobe ? Allé gij !

K. Ja Mieken. We waren samen aan 't wandelen Mieken, door een dicht struikgewas. En overal waren er struiken en bramen en doornen, maar 't en kon ons niet schelen, want we wisten dat daarachter 't aards paradijs was, en dat we dan voor eeuwig en altijd alleen zouden geweest zijn, gelukkig en onbekommerd.

T. En waart ge dan ook gekleed met ... ?

K. Wat wilt ge zeggen, Tistjen ?

T. Awel ja, ... g' hadt toch wel iets aan zeker ? (Gelach)

N. En moest ge dan ook van den appel bijten, Kobe ?

K. Ja 'k Tistjen, en juist toen ik wou bijten, waren er twee stomme boerenknechten met de vlegel aan 't kloppen, precies of dat er hun leven van afhing. (Gelach)

M. Ha Kobe man, gij moogt zeggen dat ge het rechte briefken getrokken hebt. Wij slaven ons dood van de morgen tot den avond, en als dank krijgen we dan alleen nog wat scheldwoorden naar onze kop van den baas. Maar gij !!! Gij wandelt, gij rookt

uw pijpken, gij loopt hier wat rond, gij droomt van 't aards paradijs en op de koop toe staat gij dan nog goed met den baas en krijgt ge dan nog de vetste brokskes. Gij moogt tenminste zeggen dat ge met uw achterste in de boter gevallen zijt.

N. Ja, mensen foppen is maar ne weet niewaar, Mieken !

Ko. (Lachend : Kobe is een meester in de hypocrisie)
Ja Mieken en Nelisken, hebben is hebben hé, en krijgen is de kunst. En ge weet toch ook, 't geluk vliegt, en die dat het vangt, die heeft het. (Doet de beweging met de hand).

N. Hm., mouwvegen is bedriegen, zeg ik voor mijn part, en flikflooien is kruipen. Maar iedereen moet zijn zaken weten : als ge dat met uw geweten kunt laten overeenkomen, moet gij dat weten. Ik heb daar mijn gedacht over.

Ko. Awel ja Nelis jongen, gij zegt het daar zelf dat ieder 't zijne daar moet over denken. Ik zeg van mijne kant : die dat wat vindt, die mag het oprapen ook.

N. Ik zou beschaamd zijn Kobe. Wij in onzen tijd hadden wat meer eergevoel dan jullie nu. 't Is verdommen altijd al gemakkelijk geweest om van een ander te profiteren.

Ko. Ja maar, zo gemakkelijk is 't nu ook weer niet zulle Nelis. Want anders zoudt ge misschien juist 't zelfde doen. Maar ik ga u eens wat meer zeggen : 't is beter benijd dan beklaagd. En ge moet toegeven Nelis dat ne mens toch ergens op de wereld moet zitten. Awel, ik zit liever op een kussen dan op doornen, gij niet misschien ?

N. Och zwijg gij maar bedrieger ! Maar denk eraan dat het van ons zweet is dat ge zo vet en dompig wordt. (zegt dat kwaad).

Ko. Maar Nelisken jongen toch, waarom zijt gij nu toch op mij zó gebeten ? Kunt gij nu echt niet verdragen dat dé zon in mijne vijver schijnt ? Kent gij dan dat spreekwoord niet : wie een ander benijdt, vreet zijn hart en verkwist zijn tijd. (Klemtoon) En nog iets hé : indien ik wat minder kreeg, zoudt gij dan daarom iets meer hebben ? Ik ben toch niet hoogmoedig ? En doe 'k u kwaad ? Te contrarie geloof ik : ik verwittig u nog tegen dat den baas komt of lastig loopt, en ik steek u nog dikwijls een goeie kanne bier door 't keldergat. Ge zoekt waar dat het niet verloren is, Nelis !!

N. Jaja, wij kennen uw vrijgevigheid. 't Is gelijk als de pastoor, die zegent ook iedereen, maar zichzelf eerst.

Ko. Hij heeft gedommen gelijk, en ik ook. (Lacht) Wie den altaar dient, die mag er toch van leven ook zeker !

(Tistjen, de vrolijke, onbezonnen helper van Nelis, heeft samen met Mieken geamuseerd staan luisteren).

T. G' hebt gij groot gelijk Kobe jongen. Ik zou 'k ik willen dat ik in uw schoenen stond. 'k Zou ook mijn brood verdienen met de sigarendamp naar de kraaien te blazen. Ik zeg voor mijn part

dat gij veel verstand hebt. Gij moet gij niet te veel luisteren naar onzen oudsten hier : hij loopt al geheel de week in zijnen diaprest. 'k Peis dat hem van zijn Marie verleden zondag weer in 't stro moeten slapen heeft !

N. Hei gij snotneus ! (doet beweging met de vlegel)

T. Allé Nelis jongen, dat is maar voor 't zeveren zulle.

Ko. (Lachend) Veel verstand Tistjen ? Veel verstand ? Niet meer dan een paddestoel die aan de wortels van een kersenboom vastzit.

M. (Begrijpt het niet) Niet meer verstand als nen paddestoel ? Dat moet dan toch niet veel zijn Kobe man.

Ko. Mieken, ge stond zeker ook niet op de eerste rij hé, als ons Heer 't verstand uitgedeeld heeft. 't Werken is voor de stommeriken, en ik doe niks, en azo ...

M. (Een beetje geaffronteerd) Ja merci, maar wat heeft die paddestoel daarmee dan te maken ?

Ko. Awel Mieken dat is een raadselken, en voor dat ge vanavond slapen gaat hé, probeer het eerst eens op te lossen : die kersenboom, awel hé, dat is onzen baas.

M. Hoe gij ?

Ko. En ik, awel ik hé, ik ben dienen armen paddestoel.

N. (Heeft het begrepen) Ho gij schijnheiligaard gedomme !

Ko. Als ge dat verstaat hé Mieken, dan zult ge weten wat dat een kleine hond moet doen om met ne groten uit dezelfde kom te mogen eten zonder gebeten te worden.

(Baas Gansendonck roept vanuit de afspanning)

G. Kobe ! Kobe ! Waar zit ge ?

Ko. Laat de boeren maar dorsen jongens, bij manier van spreken hé ! Onzen baas roept. 'k Zal rap optrekken hé Nelis man, anders komt hij nog naar hier. Maar maakt toch maar dat ge allemaal bezig zijt, want hij loopt wat lastig tegenwoordig : 'k peis dat er iets op komst is.

M. Doet dat Koben, houd hem maar wat uit ons buurt, of wij krijgen weer ons morgeneten.

T. Ja, gelijk als gisteren. Maar als hij zo nog ene keer uitschiet tegen mij, dan werp ik de vlegel naar zijne kop.

Ko. Tistjen, Tistjen toch, ge zijt nog wat jong hé ! Maar denk eraan dat de kruik tegen de steen wou vechten, en dat ze aan stukken viel bij den éersten stoot. Lach veel liever in uw eigen met zijn scheldwoorden. Zal ik U eens een goede raad geven ? Als hij begint te tieren hé, zet dan uw twee orden wijd open, dan vliegt het langs hier in, en komt het langs daar weer even rap uit. (Doet de beweging) De baas mag toch ook iets hebben voor zijn geld zeker ! Geef hem gelijk, draai u om en doet uw gedacht, en bedenk dat zwijgen nooit kan verbeterd worden.

- T. Ja Kobe, maar hij heeft toch geen recht om mij voor een beest uit te schelden ! Al ben ik maar ne werkmens, alle mensen zijn toch mensen?
- Ko. 't Geen dat ge zegt is waar Tistjen, en toch zit ge d'ier naast. Maar gij moet het van mij niet aannemen hoor ! Ik heb u al gezegd hé Tistjen, ge zijt nog jong, en 't moet u niet spijten dat ge dat zijt, te contrarie zou'k zeggen, maar van tijd kan het toch geen kwaad ne keer te bedenken dat de ouderen eerst en vooral óók jong geweest zijn, en dat ze daarbij toch ook wel al 't een en 't ander gezien en meegemaakt hebben. En er dan van tijd tot tijd eens rekening mee houden hé, en er eens naar luisteren, dat kan toch nog zó slecht niet zijn, denkt ge dat ook niet ?
- T. Nog ne zedenpreek ! 'k En hoor tegenwoordig niet anders nie meer ! Eerst Nelis, nu gij, en als ik thuiskom dan nog eens ons vader of ons moeder : 't en kan toch ook eens teveel zijn, hé Kobe.
- M. En nu verschiet 'k toch van U, Kobe. 'k Wist 't ik niet dat gij zo ne filosoof waart !
- G. Kobe ! Kobe !!
- Ko. Ik ga dan maar zulle jongens, of straks staat hij hier toch nog. Ik kom baas ! Ik kom baas lief !
- M. Zie hem nu ne keer zijn hypocrietengezicht aantrekken, zie. Filosoof en hypocriet, gaat dat wel tesamen, Kobe ?
- Ko. Dat is nu juist de kunst, die gij allemaal nooit zult leren. Ik kom baas ! Ik ben daar al ! Maak u maar niet kwaad ! (Af)
- N. Dat verdient verdomme zijn brood met de schoothond te spelen. Awel, dan dors ik liever geheel mijn leven.
- M. Hè ge zijt ge daar onnozel genoeg voor, Nelis. Hij is hij toch nog zo slecht niet. En als hij de schoothond niet speelt, dan staat er daar nen anderen, en zou het dan beter zijn ? Ik vind dat wij allemaal veel te veel naar 't slechte in ne mens zien, zonder dat we d'ier eens dieper ingaan op zijn doen en laten. (Stilte)
- T. Zeg, verstaan jullie dat raadselken ?
- N. Van eigen ! Hij wil gewoon zeggen dat hij den baas op den nek zit en hem uitzuigt gelijk als die paddestoel doet met die korsboom. Kom Tistjen, we gaan de beesten eten geven.
- M. Ik ga ook nog wat voortdoen. Ja, dat zal 't beste zijn. Werken en zwijgen, dat siert de Vlaamse mens nog 't meest. Wie heeft dat weeral gezegd ? Of moet die nog geboren worden ?

(In de afspanning. Kobe komt op. Baas Gansendonck staat voor de spiegel zichzelf te keuren met een hoge Russische muts).

- G. Awel, Kobe. Hoe zie ik eruit met mijn nieuwe muts ?
- Ko. (Twee stappen achteruit; klapt in de handen; is overdreven enthousiast). Maar baas, serieus jong, zijt gij dat wel ? Nu meende ik echt dat ik mijnheer den baron zag staan zie ! Maar Jezus Maria Jozef ! Hoe kan dat zijn - hoe kan dat zijn ! Heft uwen kop eens wat omhoog baas. Draai u nu eens om baas ! Maar zie nu ne keer zie ! Ge trekt op mijnheer den baron gelijk als twee druppels water. (Gansendonck heeft steeds gedaan wat Kobe vroeg. Hij is zo fier als een pauw.)
- G. Kobe, jongen, ge wilt mij vleien hé. Ge weet dat ik dat niet graag heb !
- Ko. Ik weet het baas. Maar als het nu zo is, mag dat toch gezegd worden hé baas !
- G. Jaja, maar er zijn weinig mensen, die minder hoogmoed hebben als ik, al zeggen ze uit nijd dat ik hovaardig ben, omdat ik geen boer verdragen kan.
- Ko. Ge hebt gelijk baas. Wel-wel-wel ! Ik twijfel nu nog altijd of dat gij den baron niet zijt.
- G. Kobe, pak eens mijn wandelstok. We gaan een toerken maken door het dorp. De mensen zullen weer ogen opzetten, als ze me zo zullen zien gaan.
- Ko. Ja baas. (Doet dit. G. blijft zichzelf keuren in de spiegel. Kobe weer op met wandelstok).
- Ko. Baas, we gaan toch niet langs de smid hé ?
- G. Toch wel, Kobe. Waarom misschien ?
- Ko. Awel ja, baas, omdat ...
- G. Scheelt er wat misschien ?
- Ko. Wel baas, de smid heeft een ekster opgeleerd, en gisteren, toen ik daar passeerde, riep die altijd...
- G. (Kwaad) Wel, wat riep ze ?
- Ko. Ze schetterde zoiets van "Blaaskaak ! Blaaskaak..." en Nelis zei me gisterenavond dat hij horen zeggen had dat de smid ze speciaal opgeleerd had om U achterna te vliegen als ge nog eens voorbij zijn smidse passeerde.
- G. (Woedend) Watte godomme ! Ah, zo ! Welnu Kobe, wat zegt ge nu van dat boerengespuis ? Dat durft mij tergen ! Mij voor de zot houden ! Een man als ik !
- Ko. 't Is waar baas. Maar de vliegen steken wel een paard, en dat is zulk een groot beest !
- G. Maar ik zal hem vinden, hé, die lomperik ! Dat hij maar oplet. Hij zal het zich duur bekopen ! Bergen lopen elkaar niet in het gezicht, maar mensen wel !

- Ko. Ge hebt groot gelijk, baas.
- G. Ik zou wel moeten zot zijn zeker dat ik nog één van mijn paarden bij hem zou laten beslagen, of dat hij nog gelijk welk ander werk voor mij zou doen !
- Ko. Veel te goed is halfzot, baas.
- G. Luister goed hé Kobe : niemand van mijn knechten zal bij de smid zijne voet nog binnen zetten.
- Ko. Neen, baas.
- G. Hij kan dan over enigen tijd op zijn vingers staan bijten.
- Ko. Daar moet ge niet aan twijfelen baas.
- G. En dat het dat alleen ware hé Kobe. Maar de champetter heeft me gezegd dat hij sterke vermoedens heeft dat het de smid ook was die op de laatste meinacht dat uithangbord veranderd heeft.
- Ko. "In de Zilveren Ezel", baas.
- G. 't Is niet nodig die onbeschoftheden te herhalen, Kobe !
- Ko. Neen, baas.
- G. Ge zoudt hem eens een goede rammeling moeten geven, Kobe, tussen vier ogen, dat het niemand ziet. En hem dan de complimenten van mij doen.
- Ko. Ja, baas.
- G. Zult ge dat doen ?
- Ko. De complimenten ? Ja, baas.
- G. Maar neje, de rammeling.
- Ko. 't Is te zeggen, baas, ik ben toch niet van de sterkste hé, en de smid is nu toch ook geen kat om zonder handschoenen aan te pakken.
- G. Zijt ge dan bang voor zo nen laffen nietsnut ? Ge moet beschaamd zijn.
- Ko. Ja maar baas, "liever blode jan dan dode jan", zegt 't spreekwoord.
- G. Kobe jongen toch, ik geloof toch ook niet dat ge van moed zult sterven.
- Ko. Ik hoop het baas, 'k hoop het.
- G. Kom, we zijn weg, 't heeft nu al lang genoeg geduurd. De mensen zullen rap een ander gezicht opzetten als ze me zullen zien met mijn nieuwe muts zoals den baron er één heeft.
- (Vanop links gestommel : vrouw met haar twee schamel geklede kinderen al wenend op. Zij wordt in de afspanning geduwd door Mon, een jonge maar brute knecht van Gansendonck.)
- Mon. Baas, deze vrouw heb ik betrapt terwijl ze bezig was hout te sprokkelen op uw eigendom in de Faluintjes. Ik heb ze direct naar hier gesleurd, gelijk als dat ge't gevraagd had, hé baas !

- G. Azo, 't is er dan toch eindelijk van gekomen. Maar dat zal u duur te staan komen zulle, dat kan ik u verzekeren. Dat spelleken heeft nu al lang genoeg geduurd. Zijt ge niet beschaamd, mijn eigendom plunderen !!!
- Vr. (Kinderen wenen hardop) Och man lief alstublieft. Ik zal het nooit ne meer doen. Maar 't is toch zo koud, en bezie toch eens mijn arme schaapkes van kinderen : ze sterven bijna van schrik.
- G. Koud-koud-koud ! Dat is voor mij ook koud, zulle , gij landloopster ! Maar ik zal u dat roven en dat stelen wel afleren, watte. Vooruit, bij de champetter. Kobe, steekt ook een handjen uit en breng ze naar 't dorp !
- Ko. Ja baas ! (Kobe neemt haar zozegegd hard vast, doch zegt tussen zijn tanden : "Val op uw knieën en zegt mijnheer". Vrouw is verrast, maar doet het.)
- Vr. Och mijnheer, mijnheer, genade alstublieft. Mijnheer, voor mijn arme kinderkes ! Mijnheerken, alstublieft !
- G. (Verheft zich en is "ontroerd". Hij zwelgt eens. Na een poosje) Arm moederken, ik ben wat haastig geweest. Neemt gij uw mutsaard maar weer op : gij zijt gij een brave vrouw. En van nu af aan moogt gij al het droge hout uit al mijn bossen, en dat is 40 dagwand, breken. En valt er eens wat groen tussen, ik zal er niets op zeggen. Wees gerust, ik schenk ik u mijn volle genade. (Allen verstomd, alleen Kobe lacht in zichzelf.)
- Vr. Is dat echt waar mijnheer ? (Kobe knikt eveneens "ontroerd" mee)
- G. Ja moederken, ge moogt hout breken in al mijn bossen, 40 dagwand.
- Vr. (Valt weer neer aan zijn voeten) God zegene u voor uwe goedheid, mijnheer den baron.
(Neemt mutsaard op en wil weggaan)
- G. Vrouw, kom nog eens hier. Wat hebt ge daar gezegd ? Ik verstond het niet goed.
- Vr. Dat ge duizendmaal bedankt zijt, mijnheer den baron.
- G. (Neemt zilveren muntstuk uit zijn zak) Hier moederken, wees gij ook maar eens vrolijk, en als 't winter is, komt gij dan 's zaterdags maar eens goed eten in de "Sint-Sebastiaan", samen met uw kinderen : er zal u hout en brood gegeven worden zoveel als ge maar wilt. En geef die kinderen eens ne speculaas, Kobe, 't zien er me toch zulke brave uit. (Kobe doet dit. Kinderen en vrouw buigend en dankend af)
- G. (Tot Mon) En gij, uit mijn ogen gij. Zijt ge niet beschaamd om een weerlose vrouw met twee kinderen naar hier te sleuren !
- Mon Ah maar baas, ge had gij toch gezegd...
- G. k' En heb ik juist niets gezegd. Uit mijn ogen, gij brute schoft.
(Knecht vlug af) Hebt ge van uw leven...
Het is toch wonder, hé Kobe, dat ik gene mens kan zien lijden of mijn hart loopt er van over.
- Ko. 't Mijne ook baas.
- G. Hebt ge dat gehoord, Kobe ?